

zodra je zelf dood bent. Ik heb tenminste bij ons heel wat overgeganen meegemaakt, die bulderende van het lachen de overdenkingsperiode ingingen. Altijd weer bleek, dat zij net de grafreden hadden gehoord, die bij hun teraardebestelling waren uitgesproken.

Is de dood dan zo griezelig, dat zij taboe is, zodra het op humor aankomt? ~~N~~igenlijk wel. De mensen zijn nu eenmaal zo, dat zij de dood griezelig vinden. Wel zeggen zij, dat zij natuurlijk niet bang zijn om dood te gaan, maar innerlijk voegen zij daar bij: voor mij hoeft het natuurlijk niet. Ik hoop, dat ik het eeuwige leven heb.

Ik neem dit de mensen zeker niet kwalijk. Alleen vraag ik mij af, waarom men over andere, vaak voor de mens even ernstige, zaken wel graag lacht.

Ik weet niet, wat nu de mode is op dit gebied. Maar vroeger hoorde onder de lachwekkende artikelen, goed voor een geslaagde mop, vooral schoonmoeders. Schoonvaders kwamen niet aan bod, wat wijst op sexuele discriminatie. Dan waren ook pastoors en dominees een zeer dankbaar onderwerp. Ambtenaren en advocaten vormden de derde groep.

Trouwens, moppen over ambtenaren doen het ook nu nog altijd goed. Het ziet er naar uit, dat de ambtenaren binnenkort gaan staken. Weet u, wat daarbij voor hen het grote verschil is? Niet? Wel, nu doen zij eens thuis niets.

De implicatie van deze grap is niet bepaald juist of rechtvaardig, maar zoals u zelf demonstreert: om die zaken lacht men al snel. En schoonmoeders zijn maar al te vaak voor de betrokkenen een zegen, een soort toevlucht met ingebouwde babysit. Toch lacht men om mopjes als het volgende:

Een man loopt, hulp roepende, door de gang van een hotel. Wanneer iemand hem vraagt, wat er aan de hand is, verklaart hij, nahijgende: Mijn schoonmoeder wil uit het raam springen. Het aanbod te helpen neemt hij graag aan, want, zo verklaart hij: alleen kan ik het raam niet openkrijgen.

Zoals u al weer demonstreert, lacht men daarom. Toch betekent dit niet, dat u nu ook een hekel hebt aan uw eigen schoonmoeder.

Dit bewijst wel, dat de lach niet noodzakelijkerwijs slaat op werkelijke toestanden en feiten, maar eerder een uitlaat vormt voor onderdrukte gevoelens en behoeften. Lachen om dergelijke wat sinistere moppen zien wij vooral bij mensen, die geen mogelijkheid hebben, of geen reden, om hun agressie op een andere wijze te uiten.

Een soms niet geheel besepte wrok maakt ook grappen over autoriteiten een dankbaar onderwerp. Moppen over het parlement b.v. vinden bijna altijd en overal een dankbaar gehoor. Zelfs schijnbaar onzinnige verklaringen zijn dan goed voor een lach, zoals b.v. de volgende:

Parlement is afgeleid van het franse parler. Zeer terecht wordt parler in Nederland wel vertaald als "o.h.-en" Een afkorting, die ik u in dit onderwerp fatsoenshalve niet verder wil verklaren.

Anders wordt het, wanneer het gaat om zaken, die sommige mensen heilig zijn. Want in dat geval aanvaarden zij zelfs de meest geestige opmerking eerder als een oorlogsverklaring dan als een aanleiding tot een lach.

In uw land kun je daar mooie voorbeelden van vinden , wanneer een geestig bedoelde opmerking betrekking heeft op het Koninklijk Huis. Waarbij men over het hoofd ziet, dat een belangrijk deel van de kunst te lachen berust op een besef van betrekkelijkheid.

Heel wat mensen schijnen dit niet te kunnen of willen beseffen . Voor hen is Prins Bernhard in vliegersuniform kennelijk iets anders dan diezelfde prins in rok. Wanneer zij dit betreuren, zou ik hen alleen dan gelijk willen geven, wanneer de man in minirok in het openbaar zou verschijnen. Maar voor de rest: een prins is ook maar een mens en een mens blijft altijd en in elke kleding een mens.

Dergelijke mensen voelen zich onmiddellijk geraakt, wanneer er iets wordt gezegd over het huis van Oranje. Zou iemand b.v. opmerken, dat de kroonprinses, Beatrix, het als koningin wel niet ver zal schoppen, omdat zij kennelijk zelfs haar eigen kinderen niet onder appél kan houden, zo overschaduw't 'n opkomende woede elk besef, dat deze opmerking in feite niet onaardig is en mogelijk zelfs hout hakt.

Want wie de kunst van het lachen bestudeert, zal snel inzien, dat een waarheid, die beseft wordt, niet gezegd mag worden, zelfs niet op speelse wijze.

Er zijn dingen, waarmede men kennelijk niet mag spotten. Over geloof mag je b.v. nooit spotten. Doe je dat, dan kun je nog zo geestig zijn, maar je trapt vele mensen daarmee zo op het hart, dat zij aan het betrekkelijke van een dergelijke opmerking voorbij gaan.

In dergelijke gevallen hebben de mensen zich kennelijk zozeer met het onderwerp, dat ter sprake komt, gebonden, dat zij geen afstand kunnen nemen, zodra iets daarop betrekking heeft. En in dit verband kunnen zij ook geen afstand meer nemen en eigen daden en handelingen meer objectief bezien.

U vindt dit overdreven? Wel, u zit hier, dus mag ik aannemen, dat u aan de geest gelooft en uzelf mogelijk zelfs spiritist noemt. Laat ons de proef op de som nemen.

Een spiritist is iemand, die zijn behoefte aan spiritualiën heeft verruild voor een meer geestelijke roes.

Ziet U ? Geen glimlach kan er af. Toch zoudt u moeten toegeven, dat deze opmerking niet ongeestig is en bovendien in bepaalde gevallen waar zou kunnen zijn. U zoudt daarom dus moeten lachen, vooral omdat u meent, dat het u persoonlijk niet treft. En wanneer u gevorderd bent, zult u zelfs lachen om een dergelijke opmerking, wanneer u uzelf daardoor toch wel enigszins getroffen gevoelt. Want de kunst van het lachen is gebaseerd op het vermógen, de onvolmaaktheden van zowel jezelf als van anderen te beseffen.

Ik kan heel wat grappen, grollen en opmerkingen maken , waarom u wel zult lachen. Maar daar er hier weinig gevorderden aanwezig zijn, geldt daarbij wel, dat zij beter gevonden zullen worden, naarmate de onderwerpen verder van huis liggen.

Drukfout: Boeumédienne is overgegeven. - inplaats van opgegeven. Kommentaar: dan hadden die negers maar niet zo schielijk moeten eten.

Een bittere grap. Toch lacht u . Want volgens heel wat mensen zijn negers altijd nog kannibalen en in ieder geval zijn in de ogen van velen negers minder dan andere mensen.

Een dergelijke grap doet dus een beroep op het gevoel van meerwaardigheid, dat bij velen bestaat.

Om dergelijke zaken kan men dus zonder meer en voluit lachen. Maar lachen diezelfde mensen nu ook zo hartelijk, wanneer wordt opgemerkt, dat een Nederlander iemand is, die zo druk bezig is de fouten van anderen te herstellen of aan te klagen, dat hij zijn eigen fouten steeds meer uitbreidt?

U lacht niet. Maar ja, het is met de goede kwaliteiten van de Nederlandse burger ongeveer gesteld als met de aardgasreserve: zij schijnen steeds te slinken, ofschoon er in feite een reserve aanwezig is, die zelfs de deskundigen nog zou kunnen verbazen. En nu grinnikt u wel. Overigens was dit een grap met een dubbele bodem.

Soms is spot een teken van populariteit. Wie is op het ogenblik de populairste persoon in uw land? (Sint Nicolaas!). Juist. Wel, de naam Sint Nicolaas staat voor een gehuurde baard en mijter, welke weldoende rondgaan door het land op andermans kosten.

Kijk, nu lacht u opeens vrijuit. Waarom? Omdat het gaat over zaken, die u al weet, aanvaard hebt en dus op zich geen betekenis meer hebben voor u. De formulering is dan de grap.

Om dergelijke opmerkingen te lachen is echter geen kunst meer. De ware kunst is lachen om dingen, die je raken, die soms zelfs bijna sinister zijn. Lachen om zaken, die betrekking hebben op jou, gewoonten, die je dierbaar zijn en desnoods je gevoel van waarde of veiligheid zouden kunnen aantasten. Want wanneer je eenmaal de kunst beheerst ook om dergelijke zaken te lachen, zelfs met jezelf soms de spot te drijven, dan neem je afstand en kun je ook gemakkelijker de positieve waarden in jezelf en in het leven vinden.

U kijkt nu, of u zeggen wilt: Waar gaat hij nu opeens over praten? Maar in dit onderwerp kan ik niet volstaan met het tappen van reeksen moppen. Ik dien wel degelijk ook enkele meer ernstige woorden te spreken, opdat u iets van de kunst van het lachen gaat begrijpen.

Iemand, die gevoel heeft voor de relativiteit van alle dingen, aanvaardt de zaken eerder, zoals zij zijn en vindt zelfs in het ergste altijd nog wel iets goeds. Zoals de man, die onder de trein kwam. Hem werd een been afgereden. Toen men hem dit gemis aarzelend mededeelde in het ziekenhuis, was zijn eerste reactie: Dan zal ik de pedicure er van moeten overtuigen, dat hij mij voortaan voor half geld behandelt.

U lacht nu en denkt daarbij: leuk, maar zulke mensen bestaan niet echt. Ik verzeker u, dat dergelijke mensen wel degelijk bestaan. Die mensen hebben geleerd aan hun eigen ellende een glimlach te ontlenen, er wat mee te spotten en hierdoor zowel zichzelf als hun problemen meester te blijven.

Vergeet niet, dat een dergelijke reactie ook anderen helpt zich aan dergelijke toch onaangename zaken niet al te zeer te stoten, niet verlegen te worden door een medelijden of afstand te nemen, omdat men zo iets al te erg vindt.

In heel wat gevallen is een onaangename situatie, waarin je verkeert, voor anderen in feite nog erger dan voor jezelf, al is het maar, omdat zij zich hulpeloos gevoelen.

Ben je in zo een geval voortdurend met jezelf begaan, dan maak je het anderen steeds minder mogelijk met jou be-
gaan te zijn. Je wekt dan eerder weerzin op.

Hierdoor stoot je dus anderen af en zul je de hulp, die je werkelijk nodig hebt, niet verkrijgen, omdat je jezelf steeds zo beklagde, dat men niet meer bereid is werkelijk naar je te luisteren en zelfs je nabijheid vaak zal mijden.

Kun je om jezelf en je eigen problemen lachen, dan krijgt u niet alleen een lachje van de ander als beloning, maar ook aanvaarding, waardering en daardoor zelfs de hulp, die u werkelijk nodig hebt. Zaag dus nooit anderen door over uw ellende, maar maak er hoogstens eens een grapje over. Dat maakt de ander er op attent, zonder hem gelijktijdig af te stoten.

Over zagen gesproken: een man, die altijd weer ruzie met zijn echtgenote had, verklaarde: ik ben toch werkelijk heel goed voor haar, want zij kan alles van mij krijgen, wanneer zij er maar lang genoeg over doorzaagt... kenmerkend voor een situatie, waarbij twee mensen elkaar in feite eerder als een last beschouwen, maar dit voor zich niet toe willen geven.

De kunst van het lachen is juist gelegen in het vermogen een lach te stellen in de plaats van die ogenblikken, waarop anders de bittere ernst te sterk naar voren zou komen en conflicten bijna niet meer uit kunnen blijven. De lach is vaak het perfecte middel om strijd te veranderen in een gevoel van saamhorigheid en onbehagen te verdrijven.

De kunst van het lachen betekent, dat je leert te lachen en spanningen weg te nemen, zolang er maar iets te lachen gevonden kan worden.

Ik heb ik mijn leven heel wat armoede en ellende gekend en heb grote delen daarvan weg kunnen lachen. Ik kan daarvoor zonder meer uitkomen. Wanneer ik het goed gehad had, zou de zaak anders gelegen hebben. Want in uw dagen ben je voor velen al snel een kapitalistische imperialist, wanneer het je werkelijk goed gaat.

Weet u, wanneer een mens een kapitalistische imperialist is in de ogen van bepaalde anderen? Wanneer hij heeft, wat zij zouden willen hebben. En de kentekenen van een dergelijke kapitalist zijn voornamelijk, dat hij niet meer in Sinterklaas gelooft en daarom zelf werkt en er voor zorgt, dat hij zijn portie in ieder geval binnen krijgt.

Overigens, wie de wereld van heden beziet, krijgt onwillekeurig een groot respect voor de mensen, die nog kunnen dansen en lachen in situaties, waarin in feite volgens uw normen mensen maar weinig te lachen hebben,

Wat meer is: door dit vermogen toch lachen ontwapen je vaak degenen, die mede voor je ellende aansprakelijk zijn. Zoals die man, die wegens het hebben van afwijkende denkbeelden, werd gearresteerd. Hij werd ondervraagd, verhoord en begon na enige vragen onbedaarlijk te lachen.

Het is duidelijk, dat zijn ondervragers dat niet bepaald leuk vonden. Toen zij infomeerden, waarom de man dan wel zoveel plezier had, antwoordde hij: Ik hoor uw vragen en realiseer mij opeens, dat ik het ben, die dadelijk naar een gekkenhuis wordt gebracht....

Overigens een russisch mopje, dat in licht gewijzigde vorm in Krokodil heeft gestaan. Zoals ook deze grap: de rang van een functionaris kun je aflezen aan zijn omvang.

Veel zaken bezitten enige humor, wanneer je ze op de juiste wijze omschrijft. Zo werd Nixon kort geleden ontvangen op een Engelse universiteit. Het enthousiasme onder de studenten was zo groot, dat zij hem met alle geweld iets wilden geven: eieren, tomaten ...

U lacht opeens. Waarom eigenlijk? Om de tegenstelling in de formulering? Nixon kon er overigens niet om lachen. Die sprak tot zichzelf: Waarom toch al dat rumoer? Ik ben toch een heel goede man? Ik heb per ongeluk een vergissing gemaakt en iets uit laten lekken ...

U lacht alweer. Want u bent daarbij zelf niet betrokken en voelt bovendien wel enig leedvermaak, wanneer iemand, die zo hoog stond, is gevallen. Maar zelfs dan stel ik: laten wij er toch maar om lachen. Want wat is beter en gezonder voor een mens dan een gulle lach?

Er zijn trouwens heel wat situaties in het leven, die overweldigend komisch zijn, ook al zijn zij voor de betrokkenen tevens pijnlijk. In dat geval is het de zaak, zelfs ondanks alle pijn toch de humor niet uit het oog te verliezen. Dan lachen de mensen niet om je, maar met je. En dat maakt soms heel veel verschil uit.

Een Sinterklaas werd kort voor zijn optreden ziek. Een gezet persoon was degene, die hem het beste zou kunnen vervangen. Hij kon helaas niet paardrijden. Maar geen nood: men beloofde hem het paard aan de teugel te leiden, zodat er geen moeilijkheden op konden treden.

Waarop de dikke zich verkleedde en zich nog net zonder de hulp van een hijskraam te paard wist te hijsen. Enige tijd ging alles goed en plechtig. Toen kwamen de moeilijkheden. Die zouden overigens niet zo komisch zijn geweest, wanneer het dagelijkse beroep van de sint iets anders dan havenwerker zou zijn geweest.

U voelt al, wat er gebeurde: De muziek liet zich even extra hard horen. Het paard begon te dansen, ging over tot steigeren en de goede heiligman hupte uit het zadel, steeds meer naar achteren, tot hij sierlijk over de kroep terecht kwam op de plaats, waar het paard iets anders gedeponereerd zou hebben, wanneer het zijn staart geheven zou hebben. Tot zover was er alleen sprake van een ongelukje. Maar de heiligman, breeduit op het plaveisel gezeten, stak onmiddellijk luidkeels een rede af, die alles behalve bisschoppelijk van inhoud was. Hij kreeg daarvoor alle tijd, want reeds na de eerste woorden rolden de helpers en Pieten, aangestoken door heftige lachkrampen, bijna zelf over de grond. Alleen voor sommige kinderen was dit mogelijk een echt drama. En ondanks zijn kleurig en pijnlijk zitvlak werd de pseudo heilige nog dagen lager uitgelachen.

Er zijn mensen, die de zaak anders aanpakken: Een dame viel met een smak op het asfalt. Ook haar kledig was wat in de war. Zij won alle sympathie en kreeg spoedig hulp, toen zij tot de ontstelde omstanders opmerkte, even naast zich op de grond voelende: Wat is dat asfalt sterk, hè?

Kritiek komt beter aan, wanneer je haar weet te verpakken in wat humor. Voorbeeld: Er is op het ogenblik een heel debat in de kamer over de ambtenarensalarissen en de doorberekening daarin van de bouw-wag. O pardon, het is Cao. Nu ja, dat scheelt maar een letter en 20%....

De ambtenaren zijn daarover heel kwaad. Maar wat moeten de kamerleden nu doen? Zij kunnen moeilijk zeggen, dat de ambtenarensalarissen moeten afnemen, want anders kunnen zij moeilijk de trendmatige verhoging van hun eigen wedden doorvoeren

Dat is natuurlijk onaanvaardbaar, want dan zouden zij nog minder krijgen dan zij in feite al menen te moeten hebben en dat, terwijl zij al belastingen teveel betalen, meer dan zij zelf rechtmatig vinden. Maar dit laatste aanvaarden zij dan nog, omdat een aantasten daarvan zou betekenen, dat zij ook de lasten van anderen meer zouden moeten verlichten dan volgens het kabinet economisch haalbaar is.... Bovendien zou zo iets voorstemmers te veel stemmen kosten.

In feite spreken deze mensen dus over iets, waar zij niets aan kunnen doen in termen, waar zij in feite de betekenis zelf vaak niet van begrijpen en dat op een wijze, die hen door elke ambtenaar verbeterd zou kunnen worden.

Want een ambtenaar weet veel beter de zaken, die hij wil zeggen in onverstaanbare taal uit te drukken dan menig kamerlid.

Wat ons weer op een andere soort van humor brengt. Een vorm overigens, waarom u niet al te zeer lacht. Ik kan het u niet geheel kwalijk nemen. Heel veel mensen zouden willen, dat alle kosten van de politiek van de belastingen konden worden afgetrokken. Dan zouden bijna alle mensen een groter nettokomen en bovendien vaak een prettiger leven hebben.

Politiek is een noodzakelijk kwaad. Dat geeft zelfs een politicus zelf toe. Maar toch zou hij zich kwaad maken, wanneer je aan de politiek kwam.

Veel in de wereld van de politiek heeft nu eenmaal een bittere bijmaak. Denk maar eens een bestek ' 81. Het handhaaft zich nog wel, maar heeft toch geen kwaliteitsmerk. En dat kun je bemerken ook. Hier en daar buigen de delen al onredelijk door.

Maar ja, waarom lacht u eigenlijk? Wanneer het faalt, is er een verantwoordelijke medeontwerpen, die ruiterlijk naar voren komt om te erkennen, dat hij een fout heeft gemaakt en zonder meer aanneemt, dat een ieder hem de vergissing dan wel zal vergeven en hem weer als volwaardig zal beschouwen, zodat hij de kans krijgt een volgende enormiteit op te zetten.

Er bestaat ook zo iets als naam-humor. B.v.: Het Cda is zijn WAantjes kwijt. Trouwens, met het licht gaat het ook al steeds slechter, want je hoort steeds meer mensen klagend roepen: Van Agt, vancht, vanacht. Misschien is dat wel de verklaring voor het feit, dat de zaken tegenwoordig erg moeilijk liggen. Het Cda lubbert al een beetje.

Leuke grapjes. Zeker. Maar vergeet niet, dat daar achter feiten verborgen gaan, die om te huilen zouden zijn, wanneer je geen weg zou kunnen vinden om er, ondanks alles, om te lachen.

Van belang is, hoe je de dingen zegt. B.v. : er komt binnenkort een europees parlement. Daarin zal alles op veel grotere schaal bezien worden. Een groot voordeel: wanneer men hier 24 uren nodig heeft, om een probleem te bezien en tot een beslissing te komen, zo zal men daar t.m. 3 weken nodig hebben. Wat er in de praktijk op neerkomt, dat dit europese parlement zoveel tijd nodig zal hebben om beslissingen te nemen, dat het niet meer nodig is. Zodat je dus alleen nog maar die besluiten behoeft te publiceren, die je aangenaam zijn.

Maar er zullen wel heel wat mensen een goed loon aan verdienen. Die gaan natuurlijk allemaal rond het centrale punt wonen en krijgen daar kindertjes, die zij zoveel mogelijk hun job overdragen. Op de duur wordt dus heel Europa geregeerd door brusselse spruitjes. Lekker, als je tegen de lucht kunt.

Ziet u? Het is een ernstige zaak en toch kunt u er om lachen. Altijd en overal is wel iets te vinden, waarom een mens even kan lachen. En dat helpt je de lasten te dragen en bovenal de betrekkelijkheid van de dingen niet uit het oog te verliezen.

Maar kun je er ook om lachen, wanneer jijzelf toevallig het slachtoffer bent of een figuur slaat? Het is natuurlijk erg leuk, wanneer je een ander een slipper ziet maken op een bananenschil, of opeens schaatsbewegingen ziet uitvoeren dank zij een ter plaatse overbodige hondenhoop.

Maar wanneer u dit zelf gebeurt, wat zegt u dan? U herinnert zich het verhaal van die dikke gevallen vrouw van zo even? Die kon met al haar gewichtige ellende nog lachen. Met haar opmerking over de sterkte van de straatbekleding had zij het gered. De mensen lachten toen met haar en niet alleen om haar. En dit is een heel groot verschil. Het maakt een onaangename situatie ook voor jezelf dragelijker.

Het is belangrijk met de anderen te lachen, zelfs wanneer dit op jouw kosten gaat. Een nederlands politicus, die deze kunst in grote mate beheerste was de heer Luns. U weet wel, de ware Jozef. Wanneer er op zijn kosten een grap werd gemaakt, placht hij niet alleen mee te lachen, maar op zijn oubollige wijze vaak de grap nog wat te versterken ook.

Daardoor dachten heel wat mensen: toch een geklofte jongen die Luns. Ook al liep er altijd een streepje door - door zijn kloffie bedoel ik. Hoe handig de man was, bleek eerst later. Want terwijl u om en met hem lachte, nam hij de maatregelen, waardoor u later niets meer te lachen had.

Ik kan tot in het oneindige doorgaan met dergelijke voorbeelden, Maar altijd weer blijft gelden: lach om je eigen ellende, je eigen dwaasheid, en anderen lachen met je. Lach mee, ook wanneer je belachelijk wordt gemaakt, dik de zaak desnoods zo geestig als u kunt wat aan, overdrijf de zaak wat, trekt de zaak in het ridicule.

Niet alleen overbluf je zo meestal je tegenstrevers, maar in ieder geval voorkom je zo, dat je het slachtoffer van hun spotlust wordt.

Heel wat mensen beseffen dit niet en drammen maar door over hun ellende. Zo van: Ook ik was een jongeling met golvend haar, of, ook ik was eens een jonge knappe vrouw. Of dame.

Want sommige vrouwen kijken naar zichzelf als dames,

terwijl anderen zich in de eerste plaats als vrouwen zien. Er zijn heel wat dames, die door anderen graag in de eerste plaats als vrouw beschouwd worden, terwijl er heel wat vrouwen zijn, die voor alles in de ogen van een ander een dame willen gelijken. Want zo gaat het nu eenmaal in het leven.

Maar die mensen klagen dan over vroeger, de goede oude tijd. En nu, zo roepen zij uit, zit ik hier. En dan wijzen zij aanklagend op de kamer met spionnetje, waarin zij hun dagen slijten, of duiden aanklagend op de torenflats, waarin in deze dagen de bejaarden onder sociale voorzorg worden opgestapeld. De mensen gaan aan hen voorbij, luisteren niet eens meer. Dus hebben de klagers niets te lachen.

Stel nu, dat de mensen zelf de belachelijke kant van de zaak ook eens zouden inzien. Dan zouden zij op een geheel andere wijze reageren en daarmee het gehoor vinden, dat zij kennelijk zo hard van node hebben.

Zeg b.v.: ik zit nu wel in een tehuis voor ouden van dagen, maar daar ben ik dan eindelijk weer eens een jonkie. Of zeg: als man - of vrouw - krijg ik nu eindelijk weer eens mijn kans. Dat was anders, toen ik nog in het gewone leven stond, want ik kon niet hard genoeg meer lopen, om daar iets leuks in te halen.

U mompelt, half lachende, half gegeneerd, maar toch zit ook in dergelijke opmerkingen veel waars. En door je probleem op die manier te benaderen, kun je er veel aan verbeteren en mogelijk zelfs veel aan veranderen.

Ouderen maken vaak de fout te denken, dat zij antiek zijn en dus met toename in leeftijd ook meer waard worden. Zij beschouwen zich als veredelde mensen en mompelen, dat zij eerst, nu zij wat ouder zijn, voldoende begrip hebben ontwikkeld om de jeugd ten goede te leiden. Vergeet dergelijke dromen maar. De jeugd zal je aan zien komen. Die misleiden zichzelf wel en dat op een hen geheel eigen wijze.

Anderen oreren: Eerst nu ik innerlijk gerijpt ben - het zijn de mensen, die overrijp zijn, die zo praten - kan ik het geestelijke licht rond mij uitstralen. Maar als je als geest dit dan nader beziet, denk je: dat is ook maar een schemerlampje, dus zet er maar een kapje op ...

Zeker is volgens mij, dat dergelijke mensen zowel de wereld als zichzelf verkeerd bekijken. Op het ogenblik, dat je alles zo dodelijk ernstig beziet, neem je heel wat van de mogelijkheden weg, die je in wezen nog steeds hebt.

Wanneer een 100-jarige, zoals kortelings gebeurd is, tot de hem plechtig bezoekende burgemeester zegt.: Dank je, jongen. Wanneer jij zover bent, kom ik bij jou op visite, zo treft mij dit als een verfrissend staaltje van humor. Deze van zelfvertrouwen blijkgevende uitspraak werd overigens gedaan door een besje, dat zo langzaam erg dun in het haar was komen te zitten. Alleen op haar tanden zat het nog welig.

U lacht er weer hartelijk om. Maar is het dan niet zo? Dit grapje geeft blijk van scherpzinnigheid, relativeert eigen ouderdom en is niet ontbloot van optimisme.

Als je de wereld beziet, valt je als geest heel wat op. Zo is het opvallend, hoe de mensen altijd weer proberen, elkaar de zwarte Piet toe te spelen. In deze dagen gaat dan natuurlijk niet zo gemakkelijk, want Sint heeft zijn Piet nu ergens anders

nodig.

Maar het blijft een feit, dat men elkander steeds maar weer voor alles de schuld probeert te geven. Er is zelfs een huwelijk gestrand, omdat een man, die zijn vrouw bij de afwas hielp, toevoegde, toen zij een bord brak: kijk toch uit, stomme koe. Want die vrouw begon onmiddellijk: Jij had dat ding beter af moeten drogen, dan was het niet uit mijn handen gevallen. Zo haalde het ene woord het andere en uiteindelijk de advocaat. En dit alles had voorkomen kunnen worden, inclusief de strijd over alimenten, wanneer de vrouw op dat stomme koe had gera-geerd met een hartelijk " boeoe".

Ik geef u niet de volledige tekst van het gesprek, want anders wordt deze lezing tot een soort streekroman. U weet wel, zo een roman, waarin de mensen tegen elkaar staat te praten terwijl zij lijden onder grauwe luchten, terwijl de boer-derij achter hen afbrandt, ofschoon de Heer ondertussen zijn hand zegenend over hen uitstrekt.

Trouwens, er zijn heel wat wonderlijke dingen te konsta-teren. Men en vrouw noemen elkaar pa en moe. Ook wanneer er kleinkinderen zijn, zal ma zelden tegen pa opa zeggen. Mogelijk denkt zij: dan noemt hij mij ook oma en acht mij te oud en zichzelf te moe om datgene te doen, wat een pa als een van zijn dagelijkse plichten dient te beschouwen...

Nu denkt u aan heel iets anders dan ik, maar daaraan kan ik niets doen. Hindert niet, hoor. Elke mens heeft nu eenmaal zijn eigen smerige gedachten. Fijn dat u nu even lacht. Want daarmee geeft u uzelf tenminste toe, dat u ze vaak hebt.

Ziet u, dat is nu een deel van de kunst van het lachen: lachen over dingen, waarbij je betrokken bent, terwijl je gelijk-tijdig bepaalde dingen omtrent jezelf erkent.

Lachen om het leven betekent heus niet, dat je alles in het leven even licht op moet nemen. Maar het betekent wel, dat je al het lichte, onredelijke, dwaze dingen in het leven weet samen te voegen tot een erkennen. Dan is soms een onge-luk geen ramp meer.

Zoals die keer, dat prinses Ann van haar paard was gevallen en een adellijke toeschouwer opmerkte: Ik had mijn kijker nodig om te zien, wat er werkelijk aan de hand was en zelfs toen had ik moeite die kopjes uit elkaar te houden.

Wat niet heel vriendelijk was, maar in ieder geval de verdienste had een ongeluk niet te overdrijven en bovendien blijk gaf van een verfrissende kijk op alles, wat op deze wereld gaande is. En dat verwacht je niet zo snel bij de adel.

Maar ja, de meeste mensen zien vooral het slechte in de wereld. En er zijn heel wat vooral jongere mensen, die al dat slechte wel eens even willen gaan veranderen.

Neem b.v. het maagdenhuis. Dat is op het ogenblik bezet. Wanneer je voor de deur komt, zie je, dat de grendel is omgegooid, zodat het rode deel van het schijfje zichtbaar is geworden.

Vraag die bezetters, waarom zij het maagdenhuis hebben bezet en het antwoord is: omdat de experimentele regeling afgeschaft wordt. Wij willen verder experimenteren. Waarop ik mij begin af te vragen, of daarvoor het maagdenhuis nu wel de juiste plaats is.

In Den Haag kopen zij tegen veel geld nu gelede trams.

Een groot voordeel voor vele hogeren in den lande: zij behoeven voortaan hun eigen draaiertuigen niet meer te verzinnen. Koop een kaartje voor de Htm en ga in het midden van de gelede tram staan en je draait zonder enige moeite en zeer natuurlijk van links naar rechts en weer terug, terwijl je altijd weer in het midden uitkomt. Ideaal gewoon.

Trouwens: het is ook ideaal voor de vele gespleten persoonlijkheden, die deze ambtelijke stad bevolken: je kunt de ene kant van je persoonlijkheid voorin zetten, de ander achterin parkeren en komt toch als geheel tijdig op je bestemming.

Ergër u dus niet, dat men voor zeer vele miljoenen dergelijke vervoermiddelen aanschafft, terwijl er voor andere en in feite belangrijker zaken geen geld genoeg blijkt te zijn. Lach er maar eens over en maak desnoods de zaak een beetje belachelijk, wanneer anderen daarover gaan zeuren.

O, ik bedoel het niet hatelijk, maar er zijn nu eenmaal vele zaken op aarde, die ik niet zonder een glimlach kan aanschouwen. Neem b.v. een verkeersfile: ongeduld in blik, verduurzaamd met koolstofmonoxide. Ik denk dan vaak: mensen ergër je niet, je hebt nu even de tijd te beseffen, hoe dwaas je in feite vaak handelt. Maar neen hoor.

Er zijn zelfs mensen, die elke dag per auto naar kantoor gaan en al rekening houden met opstoppingen. Die nemen het ochtendblad mee. Dan kunnen zij al in de auto een deel van hun bureauwerk doen.

Dergelijke zaken doen mij lachen en geven mij de moed toch weer verder te werken aan de bewustwording van de mensheid. Lukt het mij niet meteen iets te bereiken, dan heb ik in ieder geval toch voldoende te lachen.

Trouwens, u kunt ook heel wat lachen, wanneer u maar oplet. U weet, dat Somoza in een zeker land een gevreesd diktator is. Maar in uw eigen land is het een door amateurs te leggen mozaïk. Fijnkorrelig, gepolijst, te leveren in gegroefde platen, dus gemakkelijk aaneen te voegen. Heerlijk idee: anderen moeten revoluties maken om van Somoza af te komen en u kunt tegen geringe aanbetaling Somoza onder de voet krijgen.

Leest u de krant wel goed? Dan hebt u ook veel te lachen. Een verzekeringsmaatschappij somde in een advertentie al haar verzekeringen op. Onderaan stonden: begrafenisverzekering, overlijdensverzekering. Maar met dikke letters stond daar weer onder: doe het nu, want wij betalen u graag uit. Wat die laatste verzekeringen betreft, vraag je je dan toch wel even af, hoe en waar.

Het zetfoutenduiveltje is ook al een groot humorist en maakt zonder moeite van een borderel een bordeel, van een kring een kris en van mijne dames en heren xqprqwl. Kortom: menig dagblad is een humoristisch werk, wanneer je niet let op hetgeen zij bedoelen, maar op hetgeen zij schrijven.

Mijn vraag: waarom let u daar niet op en wilt u wel uitvoerig alle rampen ter kennis nemen? En waarom maakt u zich al lezende steeds weer druk over zaken, waar u toch niets aan kunt doen?

Trouwens: moet u niet lachen, wanneer u weer eens een heel stel verbeterden ziet demonstreren? Zij weten mogelijk niet eens precies, wat zij bedoelen, maar zij zijn druk en bovenal strijdvaardig bezig. Lees die leuzen dan eens.

" Wij laten niet met ons sollen". Wij staan er volledig achter". Maar zelf sollen zij maar aan en zij staan inderdaad achter bepaalde dingen, want al demonstrerende komen zij er niet toe, er iets aan te doen.

Een pater klimt in een hijskraan tegen abortus. Eerst zag ik het verband niet. Maar later begreep ik het: als geestelijke is hij het gewend het hoger op te zoeken om zijn zin door te kunnen drijven.

Die antiabortusmensen begrijp ik ook niet helemaal: zij zijn voordurend in de weer om het ongeboren leven te beschermen. Wanneer het er eenmaal is, trekken zij er zich kennelijk niet meer zoveel van aan. Of mogelijk denken zij: ik wil iets beschermen en iemand, die geboren is, beschermen, is tegenwoordig bijna onmogelijk, dus laten wij maar ergens vroeger beginnen.

De tegenpartij roept luidkeels " baas in eigen buik". Maar als zij dit werkelijk zijn, is abortus overbodig. En soms zie je er zelfs iemand tussen lopen, die die leuze kennelijk een ogenblik heeft vergeten.

Heus, er is humor genoeg in het leven. De mensen kijken er over weg. Probeer nu eens, die dingen wel te zien en tenminste ééns per dag gezond te lachen. Dat is beter voor uw lever dan 10 glazen bier, het helpt uw milt, geeft uw gelaat een prettiger aanzien en is zelfs een goede trimoefening. Want als al die buikspieren in beweging komen en trillen, worden zij sterker en u mogelijk zelfs wat slanker.

U kunt natuurlijk ook niet lachen en naar zo een trilbank-instituut gaan. Er is een hele broodwinning op dit trillen gebouwd. Je komt er binnen, betaalt heel wat en betreedt fase één: de bank, waarop de drill trilt. De drillbank zagezegd.

Is er neemaal voldoende drill verdwenen, dan kom je op de trilbank. Bent u voldoende doortrild om wat structuur terug te krijgen, dan laten zij je gewichten heffen. Je werkt je de beroerte daar, tegen ruime betaling. Dat kost je heel wat. Maar dan moet je die zelfde mensen eens horen, wanneer zij op hun werk een extra klusje moeten opknappen.

Ik snap dat niet. Trouwens, kort geleden kwam er een engelsman over, die overleden was, doordat hij de de verkeerde tribune had gezeten bij een voetbalwedstrijd. Doodgeslagen. En wat sprak hij, toen iemand vroeg, hoe dat nu mogelijk was? " een mens moet toch op zijn tijd ook eens wat ontspanning hebben".

Hij maakte duidelijk, dat de mensen door het zien van het spel een zekere spanning ondergaan, die zij dan ontladen door te roepen, te schreeuwen e.d. Hij is dus aan zijn ontspanning overleden, want hij juichte voor een doelpunt van de verkeerde club. Wanneer je al aan je ontspanning moet overlijden, kan ik mij aangenamer wijzen denken. Zoals die notaris, die overleed in een sexclub. Als je dan toch moet gaan tijdens het beoefenen van je lievelingssport, lijkt mij dat een mooiere dood.

U lacht en denkt, dat ik overdrijf. Maar ook dat laatste is werkelijk gebeurd. Het betrof 'n belgische notaris in een zeeuwse sexclub. U lacht nu, maar het was de schuld van zijn opvoeding. Wanneer hij goede cijfers had op school, kreeg hij wat zeeuwse babbelaars en later is hij natuurlijk in die stijl

verder gegaan. Maar ja, de man voelde zich op een gegeven ogenblik iets te jong. "Zo komt het, dat hij niet ouder is geworden.

Ik moet soms werkelijk lachen over uw moderne maatschappij. Zo zie je overal sexshops. Die mensen zien kennelijk kans een hele handel op de bouwen op basis van iets, wat ieder zelf in huis heeft. Een hele kunst.

Zelfs windhandel wordt in deze dagen weer bedreven. U koopt voor veel geld een heel groot pak. Daarop staat "mens, erger je niet!" Het lijkt heel wat, maar erin zit een stuk karton met een tekening er op, een busje van doorzichtig materiaal, waarin een paar dobbelstenen en wat dopjes. De rest is lucht. Maar het kost wel even f32.50. "Mens, erger je niet" vind ik voor een dergelijke koop wel een heel juiste titel. Maar het mooie is wel, dat je op dat bekertje kunt drukken en dan gaan de dobbelstenen vanzelf. Vroeger moest je er mee gooien.

Nu ja, alles wordt tegenwoordig geautomatiseerd. Dat gaat zover, dat je opslag kunt vragen op een speciaal formulier, dat zo snel wordt behandeld door de komputer, dat dat ding je al een trap onder je achterwerk heeft gegeven en gezegd, dat je daarop geen recht hebt, voor je beseft, dat je de aanvraag ingediend hebt.

Met de gegevens van de mensen gaat het al net zo. Zit u ook al in de komputer? Benauwd, hé? Een enkele keer iets op afbetaling kopen, licht en water gebruiken, belasting betalen en je zit al in die komputer en voor de rest van je leven kun je daarin dan nog mooi blijven zitten ook.

Je verzetten tegen bepaalde gegevens helpt ook al niet. Want een komputer vergist zich officieel nooit, tenzij opeens en zonder kennelijke redenen f 100.000 op uw giro wordt gestort. Dan is het wel opeens een fout van de komputer.

Als je er zin in hebt, kun je je druk maken en steeds weer uitroepen, dat het toch maar een grote ellende is in deze maatschappij. En dat niet eens geheel ten onrechte. Maar denk er nog eens verder over na en je komt tot de konklusie, dat het zo een ellende is in de maatschappij, omdat die overwegend uit ellendelingen bestaat, die nog te beroerd en ellendig zijn om iets te doen, waardoor zij zich zelf kunnen handhaven. Lach er maar eens om.

Kijk naar dat mooie wapen van Zeeland met zijn opschrift "ik worstel en kom boven". Vul het aan tot het past bij deze tijd en je krijgt zo iets als: "Ik laat ze worstelen en ga onder." In het wapen van Nederland staat trots: Ik zal handhaven. Maar wat? kennelijk alle tijdelijke heffingen.

Neen. De wet wordt niet gehandhaafd, omdat die wet zo ingewikkeld werd, dat zij niet meer te hanteren is. Trouwens, stel nu eens, dat er een wet zou zijn, die men werkelijk onverkort kon handhaven. Dan zou je geen mogelijkheid meer hebben om de wet te ontduiken zonder de wet te breken. En dat zou, geloof ik, zelfs wetgevers wat te ver gaan.

Trouwens, wanneer je elke wet wilt handhaven, heb je een dermate groot controleapparaat nodig, dat er geen mensen en geen mogelijkheid meer overblijven om nog iets anders tot stand te brengen, dus daar kom je ook al niet ver mee.

U lacht niet? Maar denk eens aan al die heerlijke mogelijkheden: wie wil bereiken, dat het autoverkeer in de

kortst mogelijke tijd zo vast komt te zitten, dat er geen doorkomen meer aan is, behoeft alleen maar alle verkeersregels inclusief voorgeschreven maximum snelheid te handhaven. En dergelijke voorbeelden zijn er te over. Zelfs alle handel zou stilvallen, wanneer aan alle wetten zonder meer voldaan zou moeten worden.

Een strikte controle op de toepassing van alle regels en wetten en heel Nederland ligt plat. Dat de ambtenaren daar niet op zijn gekomen. Maar ja, die willen Nederland niet plat hebben, maar alleen de minister.

Een wonderlijke wereld, waarin heel wat te lachen valt. En het eigenaardige van alles zijn volgens mij al die mensen, die dergelijke zaken nog geheel ernstig nemen ook. Mogelijk formuleren zij de zaak verkeerd.

De vakbonden hebben b.v. een goede kok. Maar als je ziet, wat de man soms opklopt, vraag je je toch wel af, of dat nu haagse bluf is of arsenicum en oude kant. Als je let op het gedrag van de kok, zou het allebei kunnen zijn.

Trouwens, er zijn heel wat vragen, wanneer je al die voormannen eens goed beziet, vraag je je af, hoe het toch komt, dat zij allemaal na enige tijd hangwangen ontwikkelen. Mogelijk moeten zij hun tong te vaak achter hun kiezen houden. U kunt die zegswijze niet? Dat betekent, dat zij alles kunnen zeggen, behalve wat zij werkelijk weten.

Er zijn trouwens meer van die vreemde zaken. Wanneer je het woord vakbond hoort, denk je, dat het er om gaat een vak op de juiste wijze te beoefenen. Maar wanneer je dan de daden van die bonden beziet, wordt het duidelijk, dat er eerder sprake is van bonden van vakgenoten, die samenwerken om hun vak zo weinig mogelijk te behoeven uitoefenen, maar dan wel tegen een te goede beloning.

Waarom zit u nu zo ernstig ja te knikken. Lach potdorie, want zo iets is belachelijk. Dus niet iets om al knikkende zachtjes "jaa" te zeggen.

Versprekingen geven trouwens ook soms een goed beeld van de werkelijkheid. Zoals die van een voorzitter van een nogal esoterische vereniging, die had gedemonstreerd en zijn aanhangers na afloop verkondigde: Dames en heren, vandaag hebben wij weer eens laten zien, wat wij met verkrachte eenden kunnen bereiken. De eenden in het gezelschap lachten overigens het eerste. De woerden hadden wat meer tijd nodig om het te begrijpen. Neen. Het was geen afdeling van de dierenbescherming. Dat hebt u mis.

Overigens ook een soms wat vreemde instelling, wanneer je ziet, dat zij voor dieren demonstreren, dat 1+1 geen 3 behoeft te worden, maar dat degenen, die dit voor dieren 'n aanvaardbare oplossing vinden, wel deelnemen aan anti-abortusdemonstraties, waarbij 1+1 juist veel meer dan 3 schijnt te moeten worden. Is het leven van een dier dan minder ongeboren dan dat van een mens? Het is bijna bij de beesten af.

Er zijn heel wat mensen, die kennelijk het dier boven de mens waarden. Alleen vraag ik mij af, of het niet redelijk is om als mens de goedheid, die je tegenover het dier toont, ook t.a.v. je medemens te hanteren.

Nu ja. De meeste mensen zijn vooral medemenselijk, wanneer zij denken voor een medemens tegen kleine kosten en

zonder overlast een heel goede daad kunnen doen.

Goede daden staan nog hoog gewaardeerd. Mogelijk een overblijfsel van het aloude padvindingsinstinkt, ook al roept men niet meer luidkeels: Akela, wij volgen U, woef woef woef, maar eerder: leve onze leiders. Wanneer iemand maar zegt, dat het gaat om het welzijn van de mensheid, kan hij volgelingen krijgen, die met zo gehoorzaam zijn als de welpen van eens.

Nederland is, wat dat betreft, toch een schitterend land. Sinds kollektieve weinig opbrengen, treft u overal puzzels aan, die u op kunt lossen en tegen betaling insturen, zodat u een goede daad kunt doen met kansen op een schitterend bankstel of een haardroger en in de eindronde ook nog een auto of kleuren-t.v. kunt winnen.

Zo brengt men de gelden op, die men nodig heeft om blinden te leren lezen, stommen te leren zingen en rolstoelen aan te schaffen voor degenen, die dit wensen. Zonder gekheid. Wat zou er werkelijk overblijven van alle ingezonden gelden voor het goede doel na aftrek van drukkerskosten, administratie, actiekosten enz.? Maar ja, de mensen zijn nu eenmaal eerder bereid een goede daad te doen, wanneer zij op zijn minst nog kunnen hopen er zelf ook beter van te worden.

Zelfs lotto en toto zijn alleen geoorloofd, omdat een deel van de gelden voor "goede doelen" bestemd is, nietwaar? Als u nog even wacht, staan er overal fruitautomaten, waarin u uw geld kunt deponeren ten bate van het Leger des Heils, 't Rode Kruis, of andere invaliden.

Kortom: zet op een gokmachine "ten bate van de arme negerkindertjes" en heel Nederland staat rukkende goede werken te verrichten, hopende, dat de machine uitbetaalt.

U lacht nu even. Maar zijn er niet heel veel zaken, die even belachelijk of erger zijn? Waarom lacht u daar dan niet om? Want wanneer je leert, om alle belachelijke dingen van harte te lachen en je die ook altijd weer opmerkt, dan heb je de ware kunst van het lachen eerst goed te pakken.

Bovendien zoudt u zo heel wat dingen kunnen verbeteren. Gewoon door er van harte om te lachen. Naakt en porno moeten verboden worden? Lach er liever om. De eerste porno was al te zien in het paradijs met de slang als toeschouwer. Lach er wat over, trek je er niets van aan en voor je het weet hoor je er niet meer van. Maak je boos en anderen willen graag zien, waarover je je zo opwindt.

Kortom: neem normale dingen te zeer in ernst, vind je er over op en voor je het weet heb je ze tot iets abnormaals gemaakt. Vraag je eens af, of het nu werkelijk zo is, dat er delen van het leven zijn, waarover je niet moogt lachen?

Is het werkelijk om abnormaal je voor te stellen, dat een prins opeens hoge nood heeft en even de goden koets laat stoppen, om de achterzijde daarvan even uitvoerig te bewonderen? Maar ja, dat kan niet, dat mag niet, dat hoort niet. Maar dan moeten wij tenminste begrijpen, dat vooral tijdens langere rijtoeren oudere vorsten wel eens in hoge nood kunnen verkeren, terwijl zij al wuivende stapvoets voorthobbelen?

Is het dan zo verkeerd je dergelijke dingen soms voor ogen te stellen? Ik heb zo het gevoel, dat een besef van dergelijke zeer menselijke moeilijkheden vorsten wat nader tot het gewone volk zou kunnen brengen.

U lacht. Maar mensen zijn nu eenmaal vreemde wezens. De mensen zitten soms in de tram te kletsen over de omkopings-affaire en menen, dat een prins toch uit had moeten kijken. Want een dergelijk gedrag is niet goed te keuren. En dat, terwijl zij zelf zonder geldig kaartje reizen. Wat je doet beseffen, dat dergelijke zaken gemeenlijk meer een kwestie zijn van mogelijkheden dan van mentaliteit, als u mij snapt.

Leer ook om dit soort dingen wat te lachen. Zie de humor van de zaak in. Zelfs, wanneer je gelijktijdig beseft, dat bepaalde zaken voor de betrokkenen tragisch kunnen zijn. Zoals het schandaal rond prins Bernhard voor hem en zijn echtgenote tragisch was. Zoals zelfs nu nog de situatie voor Wim Aantjes tragisch is en evenzeer voor zijn familie. De man kan natuurlijk nog altijd na een tijdje ergens burgemeester worden of zo.

Maar wanneer u dergelijke zaken te ernstig op gaat nemen, dan maakt u het alleen nog maar erger, zowel voor uzelf als voor de betrokkenen, Kijk liever, of er iets te lachen valt. Dat neemt spanningen weg en maakt een onbevooroordeeld reageren voor de mensen veel gemakkelijker. De verbeterheid verdwijnt. En er zijn maar heel weinig zaken, die blijvend een verbeteren benadering verdragen in de wereld.

Zeker, er gebeuren verschrikkelijke dingen op deze aarde. Maar heel veel daarvan zou minder ernstig geworden zijn, wanneer de mensen de zaak wat minder ernstig en eenzijdig zouden bezien.

Vele zaken worden ernstiger en brengen meer ellende dan noodzakelijk en onvermijdelijk zou zijn geweest, omdat men weigert, ook de glimlach, de lach, die mogelijk is, een kans te geven, omdat men weigert van zijn eigen belangrijkheid afstand te doen en de gehele toestand wat onpartijdiger te bekijken.

Lach en de wereld wordt beter. De kunst van het lachen, mijne vrienden, is de kunst om alles, jezelf inclusief voortdurend te relativiseren. Om afstand te nemen van alle zaken, zelfs zo nu en dan van de illusies, die je omtrent jezelf koestert. Met lachen kom je verder.

Wanneer je de kunst van het lachen verstaat, ben je bovendien in staat iets van de levensvreugde, die de lach mogelijk maakt, aan anderen over te dragen. Wat ook erg belangrijk kan zijn.

Want heel wat mensen hebben zozeer medelijden met of bewondering voor zichzelf, dat zij niet meer kunnen begrijpen, hoe belachelijk zowel zijzelf als de wereld soms zijn.

Wie leert om over alle ongerijmdheden te lachen, zal ook over zijn zelfmedelijden heen kunnen komen. Dan kun je meer vreugdig, maar vooral ook meer positief door de wereld gaan. Want denk nu maar niet, dat ik al die verhalen alleen maar heb verteld om jullie bezig te houden. Wat dat betreft, wordt er op aarde al genoeg gekletst.

Ik heb getracht, verschillende vormen van lachen, van glimlach te doen ervaren. Zeker, een ieder kent zijn eigen wijze van benaderen van onderwerpen. Een ieder heeft zijn eigen wijze van lachen en glimlachen. Maar die verschillen van reactie zijn van weinig belang, wanneer wij maar leren meer te lachen in het leven, desnoods om onszelf.

Want het is een bewijs, dat men relativeert, dat men zaken van meerder kanten kan bezien. Wie dit kan, kan ook de positieve krachten in zich en in het leven beter activeren. En onder ons gezegd en gezwezen: je kunt dan ook de geestelijke krachten die in je bestaan, heel wat beter richten en uiten dan iemand, die steeds bloedernstig en geërgerd bezig is.

Nog een laatste voorbeeld. Want ik kan nu eindelijk eens een gehele avond aan het woord komen en daar zal ik dan gebruik van maken ook.

Mensen proberen soms nhun medemensen met geestelijke krachten te genezen. Daarvoor bestaan echter geheel verschillende benaderingen: **Men vraagt** de patient eerst eens, wat hem eigenlijk dwars zit en bevestigt steeds weer, dat het erg is, onderwijl nadenkende, wat de juiste benadering in dit geval wel zou kunnen zijn.

Dan heb je de mensen, die op de geloofstoer gaan. Zo in de stijl van " wilt gij genezen worden? Gelooft gij aan God? Gelooft gij, dat het mogelijk is vanuit de geest" en nog meer hol gekreun.

Er zijn echter ook mensen, die zeggen: Zit je met ellende? Nou, dat haal ik wel een stukje weg. Heb je de laatste mop van Sam en Moos al gehoord? Moos is naar Israel gegaan, maar Sam zei " ben ik soms mesjoche? Hierkan ik zonder werk ook goed leven...." En al vertellende wordt ingestraald, wordt genezen.

Welke manier zou het beste werken? Juist. Dat laatste. In de ontspanning, die zo optreedt bij de patient, de geboeidheid door de humor, treedt een openstelling van diens wezen op. Wanneer je iemand mee kunt slepen, tot hij even niet meer met zich en zijn kwalen bezig is, is het veel gemakkelijker de nodige krachten in te stralen en zelfs bepaalde zaken te korrigeren zover dit nodig is.

De kunst van het lachen is niet slechts, zelf open te staan voor de werkelijkheid, maar ook de kunst, anderen te laten lachen, anderen de waarheid te zeggen op een wijze, waardoor zij er nog even plezier van hebben ook.

Dan bereik je, dat de mensen zich even openstellen voor de krachten, die rond hen zijn. Dan maak je het mogelijk, dat mensen voor een kort ogenblik hun ellende en gebondenheden vergeten.

De kunst van het lachen is een instelling, waardoor de werkelijkheid gemakkelijker en juist benaderd kan worden en de krachten uit de werkelijkheid gemakkelijker beleefd kunnen worden.

Wanneer je dit beseft en in de praktijk in de gaten weet te houden, dan weet je tenminste iets omtrent de kunst van het lachen.

En na de pauze kom ik terug. Vragen? Best. Zit u met een sinterklaasrijm omhoog, dan wil ik u ook wel helpen. En is dit ook overbodig, dan zien wij nog wel, wat wij doen.

Nu echter bedankt voor uw aandacht. Ik hoop, dat u tussen alle giechels door toch nog iets van de boodschap ontvangen hebt.

Tot straks.

-o-o-o-o-o-

Zo, vrienden.

U hebt bij elkaar eens kunnen informeren, hoeveel van mijn grappen u reeds kende. Of hoeveel daarvan in feite een switch zijn op een oud thema - zoals de meeste z.g. nieuwe moppen. En nu gaan wij eens zien, of u nog iets te zeggen hebt over de kunst van het lachen.

O, u vindt, dat ik er zelf nog maar wat over moet vertellen. Best. Maar dan kort en scherp: De kunst van het lachen is in feite een kunst, jezelf te ontwikkelen, daar je er in zult slagen door al het belachelijke, wat je rond je ziet, zelfvertrouwen en moed dermate te versterken, dat je de mogelijkheid vindt steeds meer positief tegenover je wereld en je leven te staan en het geheel van alle krachten in je gelijktijdig juist te ontplooiën.

Ik heb daarover al wel meer dan een uur gesproken, maar op uw verzoek wil ik het nog wel even kort overdoen.

x Hebt u niets te vertellen over de bekende boer met de even bekende kiespijn?

- Deze boer had kiespijn, maar wilde er niet voor uitkomen, omdat hij bang was, dat zijn vrouw hem naar de tandarts zou sturen. Dus lachte hij wat scheef en deed, alsof hij een pruim achter zijn kiezen had. Maar op de duur kreeg de man een zo erg humeur, dat hijzelf niet meer te pruimen was.

Zijn vrouw, die toen niets meer te lachen had, stuurde hem dus toch naar de tandarts. Toen hij terugkwam, lachte hij nog steeds wat scheef, maar nu over zichzelf en het feit, dat hij zolang pijn had geleden, terwijl het in feite niet nodig was.

Maar ja, alle mensen hier, die om zichzelf lachen, doen dit ongeveer als een boer met kiespijn. Wat dat betreft, heeft de boerenstand dus veel betekent voor het nederlandse volk.

Als u dat lachje ooit ziet bij iemand, die geen kiespijn heeft, dan weet u, dat die persoon lacht over iets, wat hij te pijnlijk vindt om het ernstig op te nemen.

Want heel wat mensen kunnen de feiten niet geheel aanvaarden en lachen er dus om met pijn in hun hart, vooral wel omdat zij bang zijn, dat men anders van hen zal vergen, dat zij er iets aan doen. Maar zelfs de zuurste lach dwingt tot het zoeken naar een reden, zodat men onbewust zelfs hierdoor wat nader tot de werkelijkheid pleegt te komen.

Er zijn nogal wat mensen, die zichzelf wat al te ernstig nemen, zo als kroon van de schepping en dat soort dingen. Volgens mij, al weet ik niet veel - dus dat hebben wij ook alweer gemeen - is de mens niet veel meer dan een stofje, dat drijft in een straal van de goddelijke zon. Wanneer een dergelijk stofje zich dan bezig gaat houden met de toestand, waarde en eigenschappen van de zon, is dat in feite een beetje belachelijk.

Vooraf, wanneer het stofje ook nog met alle geweld door het licht van die zon gedreven wil worden in een richting, die het zelf gekozen heeft. Want wanneer het ondanks zichzelf dan in een andere dan de uitverkoren richting drijft, meent het ook nog alle redenen te hebben om zich te beklagen.

Vooraf wanneer andere stofjes het toeroepen: Ga je nu niet een andere kant op, dan je beweerde, zit het stofje vol

wrok tegen het licht. Het verwenst de kracht, waarin het leeft.

Maar toegeven, dat het zijn weg tegen wil en dank gewijzigd heeft, doet het ook niet. Dat klinkt te machteloos.

Dus roept het terug: Ik ben van gedachten veranderd. Mag dat soms niet? En vraag je dat stofje dan, of het een bepaald inzicht heeft in zijn richting, dan antwoordt het "ja, natuurlijk", zelfs wanneer het zelfs geen inzicht heeft verkregen in eigen natuur, of de natuur van de kracht, die het beweegt.

Wat sterk doet denken aan die boer met kiespijn, die toch probeerde te lachen en tevens de essentie van deze lezing aanvult.

Let wel: wanneer u leert lachen in uw leven, zelfs om uzelf, dan zal de pijn, die u eventueel voelt, daarmee niet verdwijnen. Je kunt lachen om je eigen uiterlijk, wanneer je eenzijdig boel staat van de kiespijn, maar je zult er dan toch ook iets aan moeten doen, voor het lachen je geheel vergaat. Wel geldt, dat iemand, die lachen kan om eigen ongemakken, dezen beter kan dragen en eerder zal beseffen wat hij daaraan moet doen, dan iemand, die met een lijdend gezicht en vol zelfbeklag door de wereld zwerft.

Onder ons: ik voel grote bezwaren tegen al die mensen, die met zorgelijke gezichten door het leven gaan. U kent die typen wel, die met elke rimpel en plooi schijnen te willen roepen: Wij moeten wel door dit aardse tranendal heen.

Wie lacht, zegt zoveel tranen? Dan versier ik hier of daar wel een boot en roei eenvoudig door dit dal heen. Maar die klagers met hun tranen zijn zo bang natte voeten te krijgen, dat zij zelfs aan pootje baden niet toe komen en dus steeds op het zelige punt blijven staan en klagen - een negatieve Lorelei in de rivier des levens.

Zeker, er is ellende op de wereld. Die kun je niet eenvoudig weglachen. Je zult er ook iets aan moeten doen. Maar wanneer je in het streven naar verbetering je begrip voor verhoudingen zou verliezen, verlies je daarmee ook jezelf, de kennis van eigen wezen, het besef van eigen werkelijke mogelijkheden en noodzaken.

Juist daarom is het belangrijk, dat de mensen leren lachen, zelfs in hun diepste ellende zo nu en dan. Want de kunst van het lachen bestaat zeker niet uit een alles in het belachelijke trekken zonder meer. Het is eerder een begrijpen van alle belachelijke zaken, die zich in alle omstandigheden steeds weer voordoen, het erkennen van de incongruenties in wezen, persoonlijkheden, omstandigheden, zodat je met een glimlach tot een objectiver benadering van jezelf en het noodzakelijke kunt komen.

Geen klanten meer? Heeft iemand dan misschien nog een sinterklaasrijmpje nodig? Iets b.v. voor die onaardige tante, die de Sint om een tang gevraagd heeft?

De sint, hij kent je nu al lang/ dacht: dees maal schenk ik haar een tang./ want reeds voor vele, vele weken/ is aan Sint en Piet gebleken/ hoe je bent, mijn lieve meid. Sint nam reeds toen een fors besluit, drukt mening en ook dankbaarheid/ met deze tang nu uit.

Of een ander rijmpje voor zure mensen. Wie weet, hebt u daar iets aan:

Sint ziet zo vaak je zure blikken, maar zuur in blik

bleek hem te duur. Toch wilde hij u reden geven om zuur te kijken in het leven. Om zuur te kijken met fatsoen, bijt stevig in deze citroen.

Of zit u nog met het bekende geschenk, de stropdas? Dan is dit mogelijk iets voor u:

Sint heeft, hoe vaak reeds, u, papa, de das wel omgedaan en dacht: ik koop hem eens een nieuwe, dat zal hem beter staan.

Ik geef u maar wat voorbeelden, die mogelijk uw eigen dichtader wat sneller doen vloeien. Want geprefabriceerde rijmen nemen de halve vreemde weg: die van de schrijver, die als sint Niclolaas zijn hart eens werkelijk kan luchten.

Nog meer? best. Rijm bij 'n püntenslijper.

Ik zie je in gedachten gaan, soms lijkt mij dat zelfs dwaas slijp dus een puntje aan je hoofd. Met groet: Sint Nicolaas.

x Graag nog een rijmpje over een citroen.

- Ik snap het. Nog een rijm voor zuurpruimen dus.

Mijn vriend, met al je vreemde luimen, ben je vaak niet goed te pruimen. De sint doet dit niet veel plezier, bedacht

dus dit presentje hier Algemeen bruikbaar. Honing b.v.

of toffeees. Voor die laatsten is er trouwens nog een mooi rijm.

Sint weet, je hebt een kunstgebit en wil graag

weten, of het stevig zit en wenst je dus heel veel plezier met

al, wat schuilt in dit papier. Of als u een ander einde lekker

vindt, eindigt u met deze regels: zit, dus wenst hij allen

veel vertier en ook u zelve veel plezier.

En dezé: de pen - potlood, balpoint - die de Sint je

geeft, is om veel op te schrijven, zodat gedachten, die vergaan,

wat langer bij je blijven... Eventueel aan te vullen met: nu

kun je niet langer met goed geweten al, wat je minder

prettig vindt, zo zonder meer vergeten. De Boodschappensint.

U ziet, je kunt er van alles van maken. Alleen ben ik

bang, dat de mensen mijn geschenkjes, zoals ik die berijmde,

niet kunnen gebruiken, omdat zij te goedkoop zijn. Want een

Sinterklaas-kadeau onder de 50 gulden telt tegenwoordig geloof

ik niet meer voor vol. Nu ja, de kinderen zullen wel denken,

dat de Sint zijn aankopen financieert middels CRM en de sociale

zorg en weten niet eens meer, dat sint vroeger als financier de

bank van lening had. Maar ik ga besluiten. Maar nog een hele

korte: Vindt het cadeau, dat sint met zorgen je kocht, toch

eigenlijk maar om te huilen? Geen nood. In deze enveloppe

zit de bon om het te ruilen.

En voor de rest weet u het: Sinterklaas en Zwarte Piet,

die bestaan toch lekker niet. Helaas haalt onze middenstand

de beiden toch steeds naar dit land.

Vrienden, het is mij een waar genoegen geweest eens

een gehele avond voor gek te mogen spelen. Niet, dat ik werke-

lijk geheel zo ben, maar ik kom zo wel veel beter uit de verf.

U trouwens meestal ook.

Maak van de komende dagen een zonnig feest, vergeet de

kunst van het lachen niet, deel je innerlijke vreugde, je lach,

je glimlach met de gehele wereld, waar je maar kunt en maak

zo de wereld een klein beetje beter. Dan wordt een vrolijke

sinterklaas feest voor u mogelijk een aanloop naar een

Zalige Kerst.

Goeden avond.

d.d. 1 december 1978